

DET KONGELIGE
KUNNSKAPSDEPARTEMENT

Utdanningsdirektoratet
Postboks 9359 Grønland
0135 OSLO

Deres ref

Vår ref

Dato

20/5419-63

29. mars 2021

Tillegg til tildelingsbrev til Udir nr. 11 for 2021 med oppdrag 2021-019 om utredning av behov for tilleggstimer for elever som benytter alternativ og supplerende kommunikasjon (ASK) i grunnopplæringen

Oppdrag nr:	2021-019
Oppdrag:	Utrede om det er behov for tilleggstimer for opplæring i ASK på lik linje med opplæring i punktskrift
Frist:	Frist for fullført oppdrag: 01.10.2021
Finansiering: budsjettkap., post og prosjektnummer	Oppdraget skal gjennomføres innenfor gjeldende rammer.

Bakgrunn for oppdraget:

Departementet arbeider med å følge opp forslagene i NOU 2019: 23 *Ny opplæringslov*, og skal sende på høring et forslag til ny opplæringslov. Utvalget foreslo å fjerne bestemmelsene som presiserer retten til opplæring og bruk av ASK i opplæringsloven.

Opplæring i kommunikasjonsformer kan etter loven inngå som en del av spesialundervisningen, uten tillegg i timetallet. Dersom eleven ikke får spesialundervisning, er ikke opplæring i eller innlæring av kommunikasjonsform, nevnt i dagens lov. Blinde og sterkt svaksynte er gitt individuell rett til opplæring i punktskrift, tekniske hjelpemidler og mobilitet med tillegg i totaltimetallet. I høringsnotatet om ny opplæringslov legges det foreløpig opp til en generell presisering om at nødvendig opplæring i tekniske hjelpemidler inngår i retten til fysisk tilrettelegging når elever, uavhengig av hvilken grunn, har behov for hjelpemidler for å få utbytte av opplæringen. Departementet ser i likhet med flere høringsinstanser at det finnes fellestrekk mellom opplæring i ASK og opplæring i andre kommunikasjonsystemer som punktskrift. Dette gjelder opplæring i kommunikasjonsformer og kommunikasjonsmidler som

Postadresse
Postboks 8119 Dep
0032 Oslo
postmottak@kd.dep.no

Kontoradresse
Kirkeg. 18
www.kd.dep.no

Telefon*
22 24 90 90
Org.nr.
872 417 842

Avdeling
Avdeling for
barnehage og
grunnskole

Saksbehandler
Bjørn Breivik
22 24 76 26

ikke brukes av flertallet av skolens elever. Både opplæring i punktskrift, alternativ og supplerende kommunikasjonsform, samt tekniske hjelpemidler er en forutsetning for læring, utvikling og for å få vist sin kompetanse i fag. I begge tilfeller kan og bør deler av opplæringen integreres i fag, men departementet ser at det vil kunne stjele både tid og oppmerksomhet fra selve fagopplæringen. Utbytte av fagopplæringen vil også kunne påvirkes av om grunnleggende kommunikasjonskompetanse er på plass hos eleven.

Kunnskapsdepartementet ønsker derfor å utrede hvilket behov det er for også å gi egne vedtak med tillegg i totaltimetallet for opplæring i ASK. Utredningen skal inngå i departementets beslutningsgrunnlag for endringer i opplæringsloven. Utredningen bør derfor være ferdigstilt 1. september 2021.

Beskrivelse av oppdraget:

Oppdraget er delt i to deler, A og B.

A. Informasjon/kunnskapsgrunnlag om ASK i grunnopplæringen

Kunnskapsdepartementet gir Utdanningsdirektoratet og Statped i oppdrag å utrede og besvare disse spørsmålene

1. Hvor mange elever får opplæring i ASK i grunnopplæringen?
2. Hvordan løses opplæringen i alternative og supplerende kommunikasjonsformer og kommunikasjonsmidler i dag?
  - a. Hva er hovedutfordringen?
  - b. Er opplæringen gitt selvstendig som spesialundervisning eller integrert i fagene?
  - c. Hvem er / hvilken kompetanse har personer som gir denne opplæringen
3. Går opplæringen i ASK utover elevens opplæring og måloppnåelse i fag?

B. En rett til tilleggstimer – utredning av innretting og eventuelle konsekvenser

Vi ber om at Utdanningsdirektoratet og Statped gjør en vurdering av hvordan en rett til tilleggstimer kan innrettes og en utredning av økonomiske og administrative konsekvenser med å utvide retten til opplæring i ASK, tilsvarende retten for blinde og sterkt svaksynte elever i grunnopplæringen. Vi ber om at direktoratenes svar inkluderer disse punktene

- Er det noen faglige grunner for å behandle behov for opplæring for elever som bruker ASK annerledes mtp. tilleggstimer, enn blinde og svaksynte elevers opplæringsbehov i kommunikasjonsformer og kommunikasjonsmidler, i så fall hvilke
- hvordan bør en rett til tilleggstimer for ASK avgrenses (personkrets)
- hvor mange elever anslås omfattet av retten, så langt det er mulig å gjøre et slikt anslag
- hvilken kompetanse må den som skal gi opplæringen ha og hvordan er tilgangen på slik kompetanse
- er det realistisk at det finnes tilstrekkelig kompetente lærere til å oppfylle en utvidelse av rettighetene
- hvordan opplæringen kan organiseres gjennomføres i praksis (fast timetall, maks timetall, individuell vurdering m.v.)

- drøfte om risikoen ved timetallsutvidelse til en større gruppe elever kan føre til at diagnoser og/eller type teknisk hjelpemiddel – ikke reelle opplæringsbehov – blir styrende for hvilken hjelp og støtte som skal gis

Eventuelle andre føringer for hvordan oppdraget skal utføres:

Dette oppdrag må løses som et samarbeid mellom Utdanningsdirektoratet og Statped, og begge mottar derfor likelydende oppdrag. Utdanningsdirektoratet får hovedansvaret for oppdraget. Statped må bidra faglig i oppdragsløsningen.

Utredningen og vurderingen av del B bør baseres på forutsetningene under, samt utredningsinstruksen og veilederen til denne. Dersom det foreligger vesentlig usikkerhet ved elementer som inngår i beregningene, kan anslag for dette gjøres i intervaller.

Disse forutsetningene for beregningene skal ligge til grunn:

- det skal beregnes ut ifra en forventet helårseffekt
- dagens tilskuddsmodeller skal brukes

Rapportering etter gjennomført oppdrag:

All rapportering sendes til postmottak@kd.dep.no med kopi til Stine Elde (stine.elde@kd.dep.no) og Bjørn Breivik (bjorn.breivik@kd.dep.no).

Med hilsen

Kjersti Flåten (e.f.)
ekspedisjonssjef

Bjørn Breivik
seniorrådgiver

Dokumentet er elektronisk signert og har derfor ikke håndskrevne signaturer

Kopi

Riksrevisjonen
Statped